

Terminologie und Klassifikation

Umgang mit kontrolliertem
Vokabular am Torekällbergets
Museum in Södertälje

Torekällbergets Museum

- Freilichtmuseum
- Gegründet 1929
- Zunächst vereinsbetrieben ab 1963
Kommunalmuseum
- Heute 17 fest angestellte Mitarbeiter,
zumeist in Teilzeit
- Davon 6 in der Dokumentationsabteilung

Torekällbergets Museum 2

2007-10-08

Fachgruppe Dokumentation

Susanne Nickel 3

Projekt Kulturarvs-IT

- Gestartet 1999 als Folgeprojekt von SESAM
- 2 Ziele
 - Körperbehinderte in den Arbeitsmarkt integrieren
 - Museumssammlungen zugänglich machen
- Seit 2003 permanent
- Zusammensetzung der Arbeitsgruppen
 - Arbeitsledare: beschafft die Arbeitsaufgaben, -materialien, organisiert die Arbeit und gibt konkrete Hilfestellung
 - Registreringsassistenten: Reinigung und Pflege von Objekten etc., digitalisieren, erfassen in der Datenbank

Kulturarvs-IT 2

□ Finanzierung:

- Riksantikvarieämbetet: Zuschuss zum Gehalt des Arbeitsledare
- Arbeitsförmedlingen: Zuschuss zum Gehalt der Assistenten
- Museum: Räumlichkeiten, technische Ausrüstung (Hard- und Software, Kameraausrüstung etc.), behindertengerechte Arbeitsplätze, Ausbildung

Dokumentationsabteilung

- 1 arbeitsledare, Vollzeit
- 5 registreringsassistenter, Teilzeit (50%)
- Datenbanksystem Sofie
- Klassifikationssystem Outline
- Karten und eigene Listen für die Erschließung
- Jede Menge Objekte und Fotografien

Aufgaben der Dokumentation

“Wir sind verantwortlich dafür, dass das Museum (und Södertälje Kommun) weiß was sich in den Sammlungen befindet und dass alle Objekte und Bilder einschließlich aller damit verknüpfter Informationen (von allen) wieder aufgefunden werden können.”

Aufgaben der Dokumentation 2

- Registrieren / erfassen der Sammlungen des Museums im Datenbanksystem Sofie
- Derzeit: ca. 16.000 Objekte und 22.000 Fotografien erfasst
- Geschätzte 15.000 Fotografien sind noch zu erfassen

Datenbanksystem Sofie

- Entwickelt von Västerbottens museum 1992
- Ursprünglich für die eigene Sammlung gedacht
- Heute ca. 380 Anwender in ganz Schweden (Länsmuseer, kommunala museer, hembygdsföreningar)
- Support durch Västerbottens museum
- www.databasensofie.se

Datenbanksystem Sofie 2

- Torekällbergets museum verwendet Sofie seit 1999
- Derzeit Version 5.1.5 in MAC Umgebung
- 2 von 4 möglichen Registern:
 - Objekte (föremål)
 - Fotografien (fotografier)
 - Gebäude (Byggnader /begyggelse)
 - Archiv (arkiv)

Erfassung mit Outline

- Outline of Cultural Materials
- Entstanden in USA
- Für Schweden adaptiert 1980er Jahre
- 2. Auflage 1993
- Heute: gemeinsame nordische Version in allen 5 Sprachen (Schwedisch, Norwegisch, Dänisch, Isländisch, Finnisch)

Erfassung mit Outline 2

- Besteht aus 26 Themenbereichen
- Sortiert nach
 - Obergruppen 2 Ziffern
 - Untergruppen 3 Ziffern
- Dreiziffriges System wird in der Datenbank verwendet

Erfassung mit Outline 3

Outline of Cultural Materials Svensk version från 1993

215 FOTOGRAFERING
Fotografiska reproduktionsmetoder; använd utrustning; ateljéfoto; produkter och deras användning; yrkesfolk; affärsföretag inomSe även *pressfotografer 204. Framställning av fotoutrustning 395. Fotografiering som hobby 523. 204*

- 1 Fotografiering, kamera med tillbehör, negativmaterial med tillbehör, hjälpmedel vid fotografieringen, ex. lampa, blytt.
- 2 Mörkrumsarbete, ex. framkallning, kopiering, förstoring.
- 3 Fotografer
- 4 Tittapparater, stillbilds- och filmprojektorer, filmredigeringsapparater
- 5 Vård, förvaring, registrering och efterbehandling av positiva bilder och negativ

216 LJUDARKIVERING
Ljudarkiveringsmetoder; använda apparater (ex. fonografer, bandspelare); användning; produkter (ex. grammofonskivor); yrkesfolk; etc. Se även *radio 207. Framställning av ljudutrustning 393. Musik 533. Ljudupptagning till filmer 546. 207*

217 ARKIV
Förvaring av dokument; statliga arkiv (ex. domstolsprotokoll, administrativa hand-lingar); insamling; accession; registrering och Se även *bibliotek 218. Museer 219. Musei- och biblioteksbyggnader 346. Dokument katalogering, vård och konservering; utvärdering av utställningar; utställningsutrustning; registrering och personal; forskning för nya tekniska medel 432. Dokument 451. Elektroniska 452. Illustrationer 542*

Tväsiffriga klasser

- 19 **Kommunikation och dokumentation**
- 20 SPRÅK OCH DIALEKT
- 21 KOMMUNIKATION
- 22 DOKUMENTATION
- 23 **Livets uppehållande**
- 24 SAMLANDE, JAKT OCH FISKE
- 25 HUSDJURSSKÖTSEL
- 26 JORDBRUK
- 27 FÖDANS BEREDNING
- 28 FÖDANS FÖRTÄRING
- 29 DRYCKER och NUTNINGSMEDEL
- 30 **Dräkt och prydnader**
- 31 SKINN OCH FIBERER
- 32 DRÄKT
- 33 KROPPENS PRYDANDE OCH VÅRD
- 34 **Utnyttjande av naturtillgångar**
- 35 NATURTILLGÅNGARS UTNYTTJANDE
- 36 BEARBETNING OCH FÖRÄDLING AV RÅÄMNER

Index

Här kommer i sinom tid slagordsregistret.

Anvisningar

Klicka på siffran för den tvåsiffriga huvudklassen här bredvid, för att komma till en utförligare beskrivning av klassen och de mer detaljerade klasserna.

De klasser som rekommenderas för användning enligt den svenska upplagan från 1993 visas mot blå botten. Klasser som ej bör användas visas mot grön botten.

Hänvisningar är klickbara och tar dig till den aktuella klassen.

Den röda uppåt-pilen vid huvudklassen tar dig tillbaka till tabellens början.

Den nedåtvända pilen vid huvudklassen tar dig till tabellen med de tvåsiffriga grupperna.

OCM-systemet är utvecklat för indexering av materialet i **Human Relations Area Files (HRAF)**. På deras webbplats kan du finna **original**et.

Erfassung mit Outline 4

Edit Arkiv Ordlistor Gå till SOFIE hjälp Hjälp 16.46

Till start Stäng Nyckelord Sök föremål Foto I< < > >I SOFIE

Museikod	Bildnr	Litt/sub	Fotografieringstid	Motivkategori	Ingår i serie
Tb	FP1656		1930 tal - 1940 tal	Verksamhet	
Acc. nr	Samhör med		Bildnr i serie		

Motivbeskrivning

Reolnr	Ämne	Namn
21 5	Fotoaffär	Pettersson Fritz
35 2	Disk	
35 2	Hylla	
20 6	Telefon	

Topografiska uppgifter

Land	Län	Härad	Kommun	Socken	
Sverige	Stockholms		Södertälje		
Ort	Kvarter	Gata	nr	Fastighet	Råd nr
	Uranus	Järnagatan	6		

Uppgifter om fotografen och tekniska uppgifter

Namn	Levnadsår	Verksamhetsår	Copyright		
Pettersson Fritz	1900 - 1989	1922 - 1970			
Land	Län	Härad	Kommun	Socken	Ort
Sverige	Stockholms	Järnagatan 6	Södertälje		
Bildtyp	Format	Material	Teknik		
Negativ	15 x 10	Glas			

Bildtext (över) och Anmärkning (under)

Fritz bakom disken, interiör från Fritz Pettersson Fotoaffär, Järnagatan 6.

Fritz Pettersson föddes 1900 i Nyköping och kom till Södertälje 1916. Han arbetade på fabrik och började uppdragsfotografera på fritiden. 1922 var han mogen för att etablera sig som professionell fotograf. Första ateljén låg vid G:la Stockholmsg (nuv Gästgivarg) kv Andromeda. 1923 flyttades firman till Torekällg 3 (gårdshus, kv Saturnus). Uppsvinget kom med flytt till centralt läge vid Järnag 6 och etablerandet av "AB Fritz Pettersson Foto Radio Musik (TY)", varifrån museet innehar foton och föremål. Många andra fotografier har arbetat i firman och när FR drog sig tillbaka 1960

Uppgifter om förvärv

Samtidigt förvärvade andra bilder, arkivalier, föremål, etc
FP1 - FP2368, FP4027 - FP4097

Förvärvat från, ort
Pettersson Fritz

Förv. datum
1970

Publ.
 J

Förvärvsomständigheter
Gåva

Dnr

Utlånad

Värd/kons
 J

Tidigare samling, inv.nr (motsv)

Reg. av
TGe

Reg. datum

Inskr. av
SK

Inskr. datum
1999-02-02

Bl. nr
0

Erfassung mit Outline 4.1

Edit Arkiv Ordlistor Gå till SOFIE hjälp Hjälp 08.18

Till start Stäng Nyckelord Serie Sök föremål Foto

Bildnr	Litt/subnr	Museikod
FP1656		Tb
Fotograf		
Pettersson Fritz		
Fotoår		
1930 tal - 1940 tal		
Tillhör serie		Nr i serie
Ämnen		Realnr
Fotoaffär		215
Disk		352
Hylla		352
Telefon		206
Namn		
Pettersson Fritz		
Topografiska uppgifter		
Land	Sverige	
Län	Stockholms	
Härad		
Kommun	Södertälje	
Socken		
Ort		
Fastighet		
Kvarter	Uranus	

Klicka för bild på hel skärm

Fritz bakom disken, interiör från Fritz Pettersson Fotoaffär, Järnagatan 6.

Erfassung mit Outline 5

- Outline nur Themenbereiche/Sachgruppen
- Nicht bis auf Objektebene
- Ergänzung durch eigene
Sachschlagwortliste (sakordslista)

Erfassung mit Outline 6

Edit Arkiv Ordlistor Gå till SOFIE hjälp Hjälp 16.46

Till start Stäng Nyckelord Sök föremål Foto I< < > >I SOFIE

Museikod	Bildnr	Litt/sub	Fotografieringstid	Motivkategori	Ingår i serie
Tb	FP1656		1930 tal - 1940 tal	Verksamhet	
Acc. nr	Samhör med		Bildnr i serie		

Motivbeskrivning

Realnr	Ämne	Namn
21 5	Fotoaffär	Pettersson Fritz
35 2	Disk	
35 2	Hylla	
20 6	Telefon	

Topografiska uppgifter

Land	Län	Härad	Kommun	Socken	
Sverige	Stockholms		Södertälje		
Ort	Kvarter	Gata	nr	Fastighet	Råd nr
	Uranus	Järnagatan	6		

Uppgifter om fotografen och tekniska uppgifter

Namn	Levnadsår	Verksamhetsår	Copyright		
Pettersson Fritz	1900 - 1989	1922 - 1970			
Land	Län	Härad	Kommun	Socken	Ort
Sverige	Stockholms	Järnagatan 6	Södertälje		
Bildtyp	Format	Material	Teknik		
Negativ	15 x 10	Glas			

Bildtext (över) och Anmärkning (under)

Fritz bakom disken, interiör från Fritz Pettersson Fotoaffär, Järnagatan 6.

Fritz Pettersson föddes 1900 i Nyköping och kom till Södertälje 1916. Han arbetade på fabrik och började uppdragsfotografera på fritiden. 1922 var han mogen för att etablera sig som professionell fotograf. Första ateljén låg vid G:la Stockholmsg (nuv Gästgivarg) kv Andromeda. 1923 flyttades firman till Torekällg 3 (gårdshus, kv Saturnus). Uppsvinget kom med flytt till centralt läge vid Järnag 6 och etablerandet av "AB Fritz Pettersson Foto Radio Musik (TY)", varifrån museet innehar foton och föremål. Många andra fotografier har arbetat i firman och när FR drog sig tillbaka 1960

Uppgifter om förvärv

Samtidigt förvärvade andra bilder, arkivalier, föremål, etc
FP1 - FP2368, FP4027 - FP4097

Förvärvat från, ort
Pettersson Fritz

Förv. datum
1970

Publ.
 J

Förvärvsomständigheter
Gåva

Dnr

Utlånad
 J

Värd/kons
 J

Tidigare samling, inv.nr (motsv)

Reg. av
TGe

Reg. datum

Inskr. av
SK

Inskr. datum
1999-02-02

Bl. nr
0

Erfassung mit Outline 7

Adobe Reader - [Sakregister.pdf]

File Bearbeiten Anzeige Dokument Werkzeuge Fenster Hilfe

Kopie speichern Suchen Auswählen Objektdaten-Werkzeug 169% Hilfe

Neue Reader-Version jetzt heruntergeladen

Foto 215

Foto	215	Skärapparat
		Oval- och rundskärning
<u>Belysning</u>	354	Torkpress
Blixt		Tormonteringspress
Brännare		<u>Förpackningar</u>
Kolstavsbrännare		Ask
Drossel		Bladfilm
Glödlampa		Film
Blixtlampa		Fotohörn
Kolstav		Fotopapper
Kondensor		Glasplåt
Kupa		Planfilm
Lampa		Rullfilm
Båg-lampa		Flaska
Fotolampa		Oljeflaska
Mörkrumslampa		Fodral
Skioptikonlampa		Kuvert
Spritlampa		Fotopapper
Lamphus		Låda
Pump		Omslagspapper
Skärm		Tub
Diffuseringsskärm		Retuschfärg
Lampskärm		
Reflektorskärm		

26 von 107

Start | Wortrag FG Doku 071... | USB DISK (F:) | Hilfe- und Supportcen... | Microsoft PowerPoint ... | Adobe Reader - [Sakr...

21:00

Erfassung mit Outline 8

Adobe Reader - [Sakregister.pdf]

169%

Möbler 352

<u>Förpackningar</u>			
Flaska			
Möbelpolish			
<u>Hyllor</u>			
Badrumshylla	302		
Bokhylla	212		
Stringhylla			
Hatthylla			
Hylla			
Hyllskänk			
Hörnhylla			
Konsol			
Kryddhylla	263		
Kärlhylla	264		
Piphylla	276		
Prydnadshylla			
Skedhylla	264		
Tallrikshylla	264		
Telefonhylla			
Vägghylla			
<u>Möbeldelar</u>			
Beslag			
<u>Skärmar</u>			
Eldskärm		354,372	
Fönsterskärm			
Skärm			
Blygselskärm			
<u>Soffor</u>			
Bäddsoffa			
Divan			
Dragsoffa			
Hörnsoffa			
Inventionssoffa			
Kökssoffa			
Paneldivan			
Pinnsoffa			
Schäslong			
<u>Speglar</u>			
Spegel			
Spegelram			
Standspegel			
Toilettspegel			
<u>Stolar</u>			

74 von 107

Kontrolliertes Vokabular

- ❑ Plocklistor (können bei Eingabe bearbeitet werden)
- ❑ Auktoritetslistor (können nicht bearbeitet werden)
- ❑ Listen orientieren sich an Outline sind aber an den Museumsbestand angepasst
- ❑ Problem: kein gemeinsames Vokabular mit anderen Museen in bestimmten Bereichen

Kontrolliertes Vokabular 2

- Torekälberget
 - Redigieren der Listen durch arbeitsledare
 - Orientieren sich am Bedürfnis des Museums
 - Beispiel Straßennamen:
 - Neuer Straßename im Feld Topographie_Straße (plocklista)
 - Alter Straßename im Feld Thema (freie Eingabe, Mehrfacheintrag bei unterschiedlicher Schreibweise)
 - Kontrollierter Text im Feld Anmerkung zur Umbenennung der Straße (Liste außerhalb der Datenbank, Kopiervorgang)

Kontrollerertes Vokabular 3

Edit Arkiv Ordlistor Gå till SOFIE hjälp Hjälp 18.11

Till start Stäng Nyckelord Placering Bild Stor Serie Sök föremål Foto

Musekod TB	Bildnr FP5485	Litt/sub 1-20	Fotograferingstid 1944	Motivkategori Porträtt	Ingår i serie
Acc. nr	Samhör med			Bildnr i serie	
Motivbeskrivning					
Realnr 159	Ämne Porträtt	Namn Gösta Nilsson			
215	Ateljéfoto	Sankta Ragnhildsgata			
885	Mansporträtt				
554	Emblem				
Topografiska uppgifter					
Land Sverige	Län Stockholms	Härad Tälje	Kommun Södertälje	Socken	
Ort Södertälje	Kvarter Kometen	Plats Lunagallerian	Fastighet 13	Raä nr	
Uppgifter om fotografen och tekniska uppgifter					
Namn Pettersson Fritz		Levnadsår 1900 - 1989	Verksamhetsår 1922 - 1960	Copyright	
Land Sverige	Län Stockholms	Härad Tälje	Kommun Södertälje	Socken Ort Södertälje	
Bildtyp Negativ	Format 12 X 16	Material Glas	Teknik		
Bildtext (över) och Anmärkning (under)			Uppgifter om förvärv		
S/V glasnegativ. Gösta Nilsson På glasnegativet finns 20 bilder med storleken 25 x 30 mm. Bröstbilder av en man ur olika vinklar.			Samtidigt förvärvade andra bilder, arkivalier, föremål, etc FP 1-2368, FP 4027-4097.		
Låg i kartong märkt: 2012 - 2023. Negativet är daterat 28/2 1944.			Förvärvat från, ort Pettersson Fritz		
Sankta Ragnhildsgatan fick namnet Lunagallerian från Storgatan till Nygatan. Litt: Nva gatunamn i Södertälje från 1/10 05			Förv. datum 1970		Publ. ☐
Kvarteren Kometen försvann 1977, när kvarteret Luna byggdes			Förvärvsomständigheter Gåva		Dnr ☐
			Utlånad ☐		Värd/kons J ☐
			Tidigare samling, inv.nr (motsv) Fotografens Nr; 2023		
Reg. av BN		Reg. datum 2006-08-24	Inskr. av BN	Inskr. datum 2006-08-24	Bl. nr 0

Kontrolliertes Vokabular 4

- Plocklistor auch für alle weiteren topografischen Angaben
 - Stadteilbezeichnungen (härad)
 - Häuserblockbezeichnungen (kvarter)
 - Kommune
 - Län
 - Land

Kontrolliertes Vokabular 5

- Anmerkungstexte für Bilderfassung ebenfalls standardisiert und kontrolliert
 - Angaben zur Herkunft bzw. Änderung des Straßennamens
 - Angaben zur Änderung oder dem Wegfall der Bezeichnung des Kvarter
 - Angaben zur fototechnischen Entwicklung
 - Biografische Angaben zum Fotografen

Kontrollerertes Vokabular 6

Edit Arkiv Ordlistor Gå till SOFIE hjälp Hjälp 18.09

Till start Stäng Nyckelord Placering Bild Stor Serie Sök föremål Foto

Museikod TB	Bildnr FP5485	Litt/sub 1-20	Fotografieringstid 1944	Motivkategori Porträtt	Ingår i serie
Acc. nr	Samhör med			Bildnr i serie	
Motivbeskrivning					
Realnr 159	Ämne Porträtt	Namn Nilsson Gösta			
215	Ateljéfoto	Sankta Ragnhildsgatan			
885	Mansporträtt				
554	Emblem				
Topografiska uppgifter					
Land Sverige	Län Stockholms	Härad Tälje	Kommun Södertälje	Socken	
Ort Södertälje	Kvarter nr Kometen	Gata Lunagallerian	nr 13	Fastighet	Raä nr
Uppgifter om fotografen och tekniska uppgifter					
Namn Pettersson Fritz		Levnadsår 1900 - 1989	Verksamhetsår 1922 - 1960	Copyright	
Land Sverige	Län Stockholms	Härad Tälje	Kommun Södertälje	Socken	Ort Södertälje
Bildtyp Negativ	Format 12 X 16	Material Glas	Teknik		
Bildtext (över) och Anmärkning (under)			Uppgifter om förvärv		
S/V glasnegativ. Gösta Nilsson På glasnegativet finns 20 bilder med storleken 25 x 30 mm. Bröstbilder av en man ur olika vinklar.			Samtidigt förvärvade andra bilder, arkivalier, föremål, etc FP 1-2368, FP 4027-4097.		
Sankta Ragnhildsgatan fick namnet Lunagallerian från Storgatan till Nygatan. Litt: Nya gatunamn i Södertälje från 1/10 05			Förvärvat från, ort Pettersson Fritz		
Kvarteren Kometen försvann 1977 när kvarteret Luna byggdes.			Förv. datum 1970		
Mitten på 1800-talet kom en kamera med flera objektiv för att förenkla			Publ. ☐		
			Förvärvsomständigheter Gåva ☐ Dnr ☐ Utlånad ☐ Vård/kons ☐ J ☐		
			Tidigare samling, inv.nr (motsv) Fotografens Nr; 2023		
			Reg. av BN		
			Reg. datum 2006-08-24		
			Inskr. av BN		
			Inskr. datum 2006-08-24		
			Bl. nr 0		

Schreibanweisung

Topografiska Uppgifter

Land: Sverige

Län: Stockholms (om adressen ligger i det här länet) eller annat län om det är tydligt att adressen ligger i den. Om vi inte vet vilket län adressen tillhör skriver vi ingenting i fältet.

Härad: fylls bara i om vi vet i vilken Stadsdel av Södertälje adressen låg (t.ex., Bruunsäng, Tälje, Rosenlund...)

Kommun: Södertälje om adressen låg här, annars namnet av kommunen om det är bekant

Socken: tomt

Ort: Orten/Staden där adressen låg i t.ex., Södertälje, Tumba

Kvarter: fylls bara i när den är bekant (se karta hos Bert)

Gata: här skriver vi gatunamnet som det är idag (2006). En stor del av gatorna i Södertälje bytte namn. Sista namnbytte skedde i oktober 2005. Det gamla gatunamnet skrivs i fält Ämne (se ovan). Om gatan bytte namn så skriver vi en liten text om detta i fältet anmärkningar (se där). Listan över gamla gatunamn finns här:

Brevboxar/Gemensam/Ordlistor/Sofie/Gatunamn.

Fastighet: tomt

Raä: tomt

Uppgifter om Fastighet

Terminologische Arbeit

- Wie kommt man zu den Listen
 - Sammeln der unterschiedlichen Bezeichnungen
 - Entwurf der Listen (arbetsledare)
 - Diskussion in der Gruppe
 - Bearbeitung der Listen (arbetsledare)
 - Diskussion der Listen mit föremålsantikvarie ggf. Änderung
 - Freigabe (föremålsantikvarie)

Ausblick

- Upgrade der Datenbank nach Version 7.1
- Integration der Listen, die derzeit außerhalb der DB liegen
- Zusammenarbeit mit anderen Abteilungen der Kommune um schnell an neues Namenmaterial mit Quellenangaben zu gelangen
- Zusammenarbeit mit anderen Museen für kontrolliertes Vokabular ???

Was machen die anderen?

- ❑ **Outline of Cultural Materials (OCM)**
„Standard“ bei kulturhistorischen Sammlungen,
Datenbanksystem Sofie, aber: individuelle
Anpassungen
- ❑ **SWETERM** erarbeitet im INSAM-projekt, v. a.
genutzt von ethnografischen Museen mit
Datenbanksystem Carlotta, aber: weniger als 10
Anwender
- ❑ ULAN, AAT, ICONCLASS nur vereinzelt
- ❑ Spezialvokabulare für Spezialsammlungen (z.B.
Straßenbahnen)

Weitere Informationen

Susanne Nickel
Torekällbergets museum
151 98 Södertälje
Schweden

susanne.nickel@sodertalje.se

www.torekallberget.org